

SAGLIKLI GENCLİK

Doç.Dr. Çiçek FADİLOĞLU

Yaşadığımız yüzyılın son çeyreğinde Dünya nüfusundaki inanılmaz artış, kendini en dramatik bir biçimde özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki genç nüfusta göstermektedir. Ülkelerin çoğunda nüfusun yandan fazlası 25 yaşın altındadır. Ülkemizde ortalama nüfusun %60'ını 25 yaşın altındaki çocuk ve gençler oluşturmaktadır. 1985 nüfus sayımına göre 15-24 yaş grubu nüfus binde 10.191 olarak saptanmıştır (1).

Ama elimizde tek bir dünya vardır ve gün geçtikçe dünya içinde yaşayanlar teknolojik gelişmeler ve iletişim yolları ile birbirlerine daha bağımlı hale gelmelerine neden olmaktadır.

Toplumlarda yaşayan gençler yaşamlarının dönüm noktasında karşılaşılan tehlikeler şu anda; gelecekteki nesillerin sağlığına kötü yönde etkili olabilir. Sonuçta gençler için katlanılmaz bir yük haline gelebilir.

Diğer yönden gençler herkesin iyiliği için büyük bir kaynak olabilirler. Gençlere olanak verildiğinde; ileriye görme, idealizm yeteneğine büyük bir canlılık sahibi olabilirler, Şu anda dünyanın her yerinde birçok genç dikkate değer, bazende farkedilmeyen yeteneklerini sergilemektedirler. Onların istekli ve hırslı olmaları zaman zaman hiç bir sınır tanımamakta maddesel zenginlikten çok ruhsal zenginliğe önem verdikleri için zengin ve yoksul ülkeler arasında önemli bir köprü oluşturmaktadır (7, 10).

Gençler, toplumlarında her zaman iki farklı ve güçlü duygu uyanırmışlardır. Umut ve Korku temel bir takım değerleri bırakmadan kendinden önceki kıtışaklardan daha iyi bir dünya yaratabilecekleri

umudu ve öte yanda herşeyi daha da kötüye götürebilecekleri korkusu. Aslında bu duygular gençlik döneminin özel niteliklerinin bir sonucudur (5).

Gençlik hem çocuğun bağımsızlığını, erginin bağımsızlığına bir geçiş, hem de geçmişin sorgulanıp geleceğin belirlendiği, daha sonraki yaşamları ve çocukları eğitme yöntemlerini biçimlendirecek temel doğruların araniş dönemidir (5).

Çocukluktan erinliğe geçiş her zaman var olmuş olmasına karşın bu asla dünyanın şu an geçirdiği gibi dramatik değişim döneminde yer almamıştır. Dünya nüfusunun inanılmaz artışı (şu anda dünya nüfusunun inanılmaz artışı (şu anda dünya nüfusunun yarısından fazlası 25 yaşın altındadır: yine dünya nüfusunun %30'unda 10-20 yaşlar arasındaki ve %80'ini geliştirmekte olan ülkelerde olan gençler oluşturmaktadır), buna eşlik eden hızlı şekilleşme süreci ve haberleşme, teknolojik devrimler daha önce var olmayan bu koşulları bir anda yaratmışlardır. Günümüzün gençliği daha önce rastlanmamış koşullarda ve bunların yarattığı zorluklarla karşı karşıyadır; bu da onların daha önce denenmiş yolları kullanmalarını zorlaştırmakta ve eski kaynakların yol göstermesine olanak vermemektedir. Öyleyse, varolan kültürel değerlerin oluşturduğu sistem içinde gelişmek için yeni yollar bulmak gençliğin kendi yaratıcılığına, enerjisine ve kendi kendini vermesine bağlıdır. Bütün bunlarda gençliğin sağlıklı olmasını gerektirmektedir (10).

Ulusların sağlığı, aslında insanların sağlığıdır ve bu yüzden sadece yaşamları yeterli değildir. WHO'nun anayasası sağlığı: Tam bir fiziksel, düşünsel ve sosyal iyi olma durumu olarak tanımlar. Yani kişinin hasta olmaması, sağlıklı sayılması için yeterli değildir. Uzun yıllar boyunca, gençlik göreceli olarak fazla hasta olmaması ve çok gençlere ya da yaşlılara göre daha sağlam olması nedeni ile, sağlık açısından ihmal edilmiştir. Oysa gençliğin sağlığı son zamanlarda hızla değişen sosyal koşullar ile çok hassastır. Birçok toplumda değişen sosyal ve cinsel değerler, istenmeyen gebelikleri ve cinsel yolla bulaşan hastalıkları arttırmış ve HIWAIDS'in yayılmasına yardım etmiştir. Günümüzde tütün, alkol ve uyuşturucu gençlik tarafından kolay elde edilebilmekte ve bu hattın ticari kazanç uğruna bunların kullanımı teşvik edilmektedir. Ve gençler arasında özellikle içki tüketiminde belirgin bir artış eğilimi görülmektedir. Bağımlılığın geri oranda psikolojik ve sosyal faktörlere etkisi olmaktadır (1, 4, 8, 9).

Ayrıca karayollarındaki ve bazı endüstrilerdeki değişim kaza ve sakatlık tehlikesini arttırmaktadır. ABD genç ölümlerinin %54¹ü, Japonya'da ise %33'ünü kazalar oluşturmaktadır.

Çağımızda yemek alışkanlıkları ve ağız sağlığı gereksinimleride; genç insanlara şimdiki ve gelecekteki yaşantılarında sağlık durumunda ne gibi sonuçlara yol açacağı düşünülerek değiştirilmelidir. Bunlar özette yetersiz beslenme, dengesiz beslenme ve aşırı beslenme ve isteğe bağlı az beslenmeyi içermektedir. Bütün bunlar dışında ekonomik ve eğitimsel konularda giderek artan rekabetin oluşturduğu büyük baskılar, psikolojik bozukluklara ve hatta intiharlara neden olabilecek boyuttur. Örneğin: İntihar A.B.D. genç ölümlerin %10'unun, Japonya'da ise %16' sını oluşturmaktadır. Türkiye'de intihar ve intihar girişimlerinin- arttığını bildirilmektedir. Ancak ülkemiz açısından sosyal döküme yönelik kesin sosyal veriler yoktur. 1985 yılında yapılan bir araştırmaya göre 13-25 yaş grubunda intihar girişimi %68.4 iken, 1986 yılında %65.2'ye çıktığı görülmüştür. İntihar girişiminde bulunmaya en yatkın kişiler dağılmış yada daha önce intihar olayı görffirnüş ailelerden gelen gençler, uyuşturucu, alkol müptelaları, okuldan başarısız olanlar, işsizler ve depresyondaki kişilerdir. Gerek intihar gereksede intihar girişimi olaylarının en çok alt yaş gruplarından artış göstermesi, genç insanların ekonomik ve kültürel istikrarsızlığın getirdiği koşullar karşısında daha güçsüz olmalarına bağlarıabilir (5, 6).

İşsiz gençler arasında toplu suçlar (çeteleşme, yada topluma sırt çevirme hipi, park, ağır metalciler) gibi, sorumsuz topluluklar türemektedir. "Ülkemiz gençliği bu bakımdan henüz sorumsuz bir gençlik olarak nitelendirilmektedir. Varlıdı toplumlara oranla gençliğe özgü birçok sorun henüz geniş boyutta değildir. Ancak gençliğin sorunlarından en önemlilerinden olan eğitimsizlik ve işsizlik toplumsal bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Besleyeceğimizden ve eğitebileceğimizden çok çocuk ve genç toplumun gücü olmaktan çıkmakta adeta yükü olmaktadır.

Çağdaş uygarlığın yetişkinler dünyasına yüklediği yeni sorunların çocuk ve genç sorunlarında tüm ağırlığı ile yansıdığı görülmektedir. Şiddet, cinsel açıdan kötü muamele çocuk ve gencin gelişiminin engellenmesine, başarısızlığa uygunsuz davranışlara ve kendini küçük görme gibi sorunlara yol açmaktadır. Yakın zamanda yapılan araştırmalar bu tür olayların düşünüldüğünden daha yaygın olduğunu göstermektedir.

Günümüzde çocuk suçluluğu konusu birçok ülkede, özellikle ileri ve endüstrileşmiş merkezlerde, güncel bir sorun olarak dikkati çekmektedir.' İstatistiklere göre Batı dünyasında suç oranlarında belirgin bir artış göstermektedir. Son 5 yıl içinde ortalama olarak suç; nüfustan

dört kez daha hızlı artış göstermektedir. Ülkemizde suçların yaklaşık yarısı 25 yaşın altındaki çocuk ve ergenlerin işlemiş olması sorunun önemini daha da arttırmaktadır.

Ülkemizde çocuk suçluluğunun oluşumunda yakın çevre koşulları, ailenin sosyo-ekonomik ve kültürel yapısı, yöresel gelenek ve göreneklerle bazı kültür kalıplarının etkisinin büyük olduğu bildirilmektedir. Ankara Üniversitesinin 1947-1953 yılları arasında yaptığı bir araştırma sonuçlarına göre 1000 suçlunun yandan fazlası (576) öğretim görmemiş olanların oluşturduğunu yani suçluluk ile eğitim arasındaki ilişkiyi düşündürür (3. 4).

Neyazıki çağdaş dünya bir yönden gençliği ve toplumu geleceğinin önceden görülmemiş tehlikelere karşı karşıya bırakırken diğer taraftan da tüm insanlığın yararına kullanılabilecek yine benzeri daha önce görülmemiş bir olanak sunmaktadır.

Çevremize baktığımızda kolaylıkla farkedebileceğimiz bu olanakta gençliğin enerjisi, yaratıcılığı ve idealizmidir.

Tüm toplumlarda gençler önceki kuşakta yaşayan ailelerinin ve yaşadıkları çevrenin (diğer ergenler, gençlerin, çocukların, yaşlıların) sağlık durumlarını geliştirmek için kullanmayı hazır ve isteklidir. Sosyal gelişmeye ve diğer insanların sağlıklarının gösterilen bu isteklik, bize birçok avantaj sağlamaktadır. önce gençlerin yararlı bir iş yaparak bireysel doyum olanaklarını sağlamaktadır. Bu gençliğe enerjisini yıkıcı olmayan yani yapıcı bir yöne aktarılabilirnesi şansını vermekte ve gençlerin diğer insanlarla sağlıklı ve sorumlu bir etkileşim içine girebilmesi için uygun bir ortam yaratmaktadır. Tüm bunlar da, dünya kültürlerinin çeşitliliği içinde, genç erkek ve kadınların eşit olarak ilişki kurmalanna, kendilerini ve gelecekteki yetiştirecekleri çocukları için olumlu ve güvenceli değer yargıları edinmelerine yardımcı olmaktadır.

Ama gençlerin tüm isteklerine rağmen, kendi sağlıklar ve yaşamları için daha büyük zorunluluklar olmaları, büyük ölçüde etkileşim içinde oldukları diğer kişilerin davranışlarına bağlıdır. Gençleri ne kadar iyi dinlersek, onların gereksinimlerine ne kadar yanıt verirsek, onlar ile gelecekteki belirlemelerinde ne kadar çok işbirliği içinde olursak, onlara ne kadar çok güvenirsek, yapıcı eylemlerde bireysel doyum sağlamalarını ne kadar olası kılabilirsek, onlarda bu sorumluluklarını daha iyi ornuzlayacaklardır.

İşte tüm bunlar: toplumu ve onun (geçmişin gençleri olan) bireylerinin dikkat etmeleri gereken noktalardır.

SUMMARY

The Health of Youth

The extraordinary increase in the World's population Currently more than half the World's population Is below the age of 25; thirty percent are young people between the ages of 10-28 whom %80 live in developing countries.

Unprecedented changes in the world face the youth of today making it especially difficult for them to follow patterns of behaviour as established in other times and especially hard for older people to guide them. Thus much depends on the creativity, Incigy and committend of young people themselves if new gothyways to development are to be found with in the can text of existing cultural volues.

Fundemental to this great couse is the health of yuouth.

KAYNAKLAR

1. Duru, S.; Sunar, R.; üstez, 1.; Madde Bagımlılığı, Aylık Rapor 32: 4, 1991.
2. : Türkiye istatistik Cep Yılıhğı, 1990.
3. Yavuzer, H.: Çocuk ve Suç. Remzi Kitabevi, 4.Baskı 1977. İstanbul.
4. Yavuzer. H.: Çocuk Psikolojisi. Remzi Kitabevi. 4.Basım 1988. İstanbul.
- 5, Yörükoglu, A.: Gençlik Çağı. Özgür Yayın, 1989, İstanbul.
6. Yüksel, N.; Özgentaş, U.; Çazengu. S.; Ekşi, A.: Adölesanlarda intihar Girişim Nedenleri ile ilgili Çalışma. XXII Ulusal Psikiyatri ve Nörolojik Bilimleri Kongresi. 1986. Marmaris.
7. WHO.: Healthy Youth Dur Best Resouree World Health Day 1986.
8. WHO.: Alchool.
9. WHO.: Drug and Alchool Abuse World Health Organization. Pub. 1990 Cenova.
10. WI-10.: The Health of Youth Tecnicl Discussion World Health Organization 1989. Geneva.